

ایجاد قرارگاه اجتماعی در توان هر اردگانی نیست

اقبال شاکری، نماینده مردم تهران، ری و شمیرانات در مجلس شورای اسلامی

جمع‌آوری افراد بی‌خانمان شهر به اشکال مختلف انجام می‌شود و این افراد که به نام کارتن‌خواب هم شناخته می‌شوند به محل‌هایی که برای اسکان آنها تدارک دیده شده است، منتقل می‌شوند.

همکاران شهرداری با گشت‌هایی که در شهر فعال کرده‌اند، زنان و مردان را به این مراکز می‌برند و خدمات درمانی و بهداشتی به آنها ارائه می‌شود؛ مخصوصاً در زمستان که هوا سرد است، این خدمات ارزش بیشتری پیدا می‌کند. با توجه به اینکه شهرداری یک نهاد عمومی است و بعد اجتماعی آن هم معمولاً بیشتر از سوی شهروندان مورد توجه قرار می‌گیرد، اقدام خداپسندانه و اجتماعی شهرداری در بهبود زندگی شهری تأثیرگذار است. نکته‌ای که در این زمینه اهمیت پیدا می‌کند، همکاری بین دستگاهی است؛ زیرا اشخاصی که یک یا چند روز در محل اسکان نگهداری می‌شوند، در نهایت باید به جامعه بازگردند. دستگاه‌های دیگری که متولی زوایای دیگر رسیدگی به آسیب‌های اجتماعی هستند هم باید فعال شوند تا چرخه تکمیلی به‌وجود بیاید و افراد آسیب‌دیده برای حضور در اجتماع احیا شوند. سازمان بهزیستی، وزارت بهداشت، کمیته امداد، وزارت کار و نیروی انتظامی دیگر ارگان‌هایی هستند که با این افراد مرتبط می‌شوند. برخی نهادها مانند سپاه پاسداران هم در این زمینه برای همکاری اعلام آمادگی کرده‌اند. برگرداندن این افراد آسیب‌دیده به کانون خانواده، آماده کردن آنها برای زندگی سالم، ایجاد حرفه و حفاظت از آنها در موقعیت‌های جدید کار بلندمدتی است.

تصور می‌کنم این کار باید یک متولی داشته باشد و مشخص شود از بین همه اینها باید مدیریت با چه کسی باشد؛ البته مدیریت به معنای هماهنگی. این مدیریت و هماهنگی است که می‌تواند افراد آسیب‌دیده را در چرخه بازپروری قرار دهد؛ در غیر این صورت افراد از سرمایه‌های تهران نجات پیدا نمی‌کنند، اما باز هم به همان شیوه آسیب‌زای گذشته بازمی‌گردند. اینجاست که هماهنگی بین دستگاهی بیش از هر چیز اهمیت خود را نشان می‌دهد. با توجه به ابعاد وسیع آسیب‌های اجتماعی در پایتخت به‌نظر می‌آید ایجاد قرارگاه در توان اجرایی دستگاه‌هایی مانند سپاه پاسداران یا شهرداری تهران است. حالا وقتی می‌گوییم قرارگاه تشکیل شده است، یعنی تمام موضوعات مرتبط با یک محور مشخص در این قرارگاه هماهنگ و مدیریت می‌شود. اگر ارگانی اعلام کرده است که قرارگاه اجتماعی را تشکیل داده، پس همان ارگان مسئولیت پیدا می‌کند. وقتی چنین قرارگاهی تشکیل می‌شود دستگاه‌های مرتبط هم باید در آن حضور و مشارکت کافی داشته باشند تا بتوانند به وظایف خود عمل کنند. از سوی دیگر تصور می‌کنم در زمینه آسیب‌های اجتماعی قوانین بسیار زیادی داریم؛ تا جایی که می‌توان از اصطلاح تورم قوانین هم استفاده کرد. الان در حوزه آسیب‌های اجتماعی قانون‌هایی برای کار کردن و حتی کار نکردن داریم؛ یعنی قوانینی که می‌شود به آنها استناد کرد و خود را از عرصه اقدام و عمل کنار کشید. همت فردی که شروع به کار می‌کند و در این راه قدم برمی‌دارد از همه این قوانین بالاتر است. جست‌وجو برای پیدا کردن مقصر و کمبودها در این مقطع فایده‌ای نخواهد داشت. شهرداری حداقل یک بخش از این کار را به‌درستی انجام می‌دهد پس بقیه هم باید ادامه کار را برعهده بگیرند. در واقع این کار به همت جهادی نیاز دارد.

ساماندهی آسیب‌ها در قرارگاه اجتماعی

عبدالمجید رحمانی، دبیر مرکز رصد، پایش و مدیریت آسیب‌های اجتماعی کلانشهر تهران؛

با انتخاب علیرضا زاکانی به‌عنوان نماینده تام‌الاختیار رئیس‌جمهور در حوزه آسیب‌های اجتماعی شهر تهران، مرکز رصد، پایش و مدیریت آسیب‌های اجتماعی کلانشهر تهران به‌منظور اجرایی شدن بندهای این مصوبه شکل گرفت. همچنین متناسب با ایجاد این مرکز، میزهای تخصصی اعتیاد، کودکان کار، تکدی‌گری، حاشیه‌نشینی، مفاسد اخلاقی و میز توانمندسازی اقتصاد خانواده ایجاد شد و در تعامل با دستگاه‌های مسئول، شکل‌گرفت و تلاش شد تا وضع موجود آسیب‌های اجتماعی رصد شود و متناسب با این وضعیت، برنامه‌های اجرایی در ۳ بخش کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت، تدوین شود. یکی از حوزه‌های آسیب‌ها به اعتیاد ارتباط دارد که در مورد معتادان متجاهر و ماده ۱۶ علاوه بر این شهردار تهران در جلسات ویژه‌ای با مدیران مراکز ماده ۱۶، انتقال مرکز غربالگری به یک فضای بزرگ‌تر را هم برای غربالگری بانوان و هم در مراکز آقایان فراهم کردند که همه این موارد از دستاوردهای این مصوبه هیات وزیران و تفویض اختیارات این حوزه به شهردار تهران بود. همچنین در خصوص مددجویان فاقد مدارک هویتی، برای تعدادی از این مددجویان اوراق شناسایی صادر شده و پیگیری صدور این اوراق شناسایی برای سایر مددجویان فاقد مدارک هویتی نیز ادامه دارد. این در حالی است که بر خورد شدیدی در این خانه‌های پلاک قرمز از دیگر مصوبات این قرارگاه بود تا برخورد با این خانه‌ها که متأسفانه به کانون فساد تبدیل شده بودند، تشدید شود. تا امروز نیز با هماهنگی فراوان و دستگاه قضایی، تعدادی از این خانه‌های پلاک قرمز شناسایی شده و ساماندهی این امکان آغاز شده است. همچنین در این قرارگاه مقرر شد تا با همکاری سازمان پسماند و دستگاه قضایی استفاده از کودکان زباله‌گرد توسط پیمانکاران حذف شود و این سازمان با کاهش تعداد پیمانکاران خود بتواند نظارت و پایش مستمر و دقیق‌تری را بر فعالیت آنها داشته باشد. امیدواریم ساماندهی دقیقی در حوزه ضایعات و زباله‌گردها انجام شود. همچنین به‌طور هم‌زمان سازمان پسماند اعلام آمادگی کرده تا از ظرفیت معتمدان متجاهر بهبود یافته با هدف اشتغال‌زایی برای

این عزیزان استفاده کند. همچنین ما به دنبال آن هستیم تا با معرفی یک سامانه و شماره تلفن، تمامی شهروندان بتوانند هم‌اتحادات، نظرات و پیشنهادات خود را در حوزه آسیب‌های اجتماعی به اطلاع دستگاه‌های مسئول برسانند و هم گزارش‌های خود را نسبت به وقوع این آسیب‌های اجتماعی در محله‌های خود به اطلاع شهرداری و سایر دستگاه‌های مرتبط با حوزه آسیب‌ها، برسانند تا این موضوعات با اولویت بیشتری پیگیری شود. این اقدام برای تشویق مردم به مشارکت و تعامل بیشتر به‌منظور مردمی شدن امر ساماندهی آسیب‌های اجتماعی در شهر تهران است چرا که این آسیب‌ها قطعاً بدون مشارکت مؤثر مردمی، حل و فصل نخواهند شد.

حوزه توانمندسازی اقتصاد خانوار نیز یکی از اصلی‌ترین محورهای مرکز رصد، پایش و مدیریت آسیب‌های اجتماعی کلانشهر تهران است که ما برای تدوین برنامه‌های منسجم در این بخش اقدام به دعوت از بنگاه‌های اقتصادی، کارآفرینان و استادان دانشگاه و فعالان این حوزه کرده‌ایم تا با بررسی دقیق موضوعات، به مدل‌هایی برای توانمندسازی اقتصادی خانواده‌های آسیب‌دیده برسیم. البته هم‌زمان با این اقدامات، قرارگاه آسیب‌های اجتماعی ۲ جلسه شورای سیاستگذاری مرکز را به‌عنوان مجموعه بالادستی برگزار کرده و در این جلسات رؤسا و مسئولان دستگاه‌های کشوری در تهران حضور داشتند و متناسب با کمیته‌های تشکیل شده در این مرکز، از ظرفیت‌های علمی و دانشگاهی، نخبگان و صاحب‌نظران و تشکل‌های مردمی را پای کار آورده‌ایم.

مدیریت شهری در حوزه آسیب‌های اجتماعی موفق عمل کرده است

محسن پیرهادی، نماینده مردم تهران، ری و شمیرانات در مجلس شورای اسلامی

رسیدن جمعیت زیر خط فقر کشور به مرز ۲۸ میلیون نفر زنگ خطر برای توجه ویژه به حوزه آسیب‌های اجتماعی را به صدا در آورده است. سقوط اقتصادی برخی اقشار جامعه در یک دهه اخیر، رشد حاشیه‌نشینی، افزایش مهاجرت به شهرهای بزرگ، زلزله شدن چهره آسیب‌های اجتماعی و... از جمله هشدارهایی است که اگر نسبت به ساماندهی و مقابله با آن در برنامه هفتم توسعه توجه جدی نداشته باشیم، به‌زودی در حوزه سلامت اجتماعی جامعه با بحران جدی روبه‌رو می‌شویم.

از دهه ۸۰ تاکنون مهم‌ترین بستر برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در زمینه کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی در لوی قوانین برنامه توسعه بوده است. مسئله آسیب‌های اجتماعی در لایحه برنامه هفتم توسعه در قالب مفهوم ارتقای سلامت اجتماعی مورد توجه دولت قرار گرفته و در بندهایی از مواد ۸۰، ۸۹ و ۹۲ نیز به مباحث کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی ورود کرده است. لایحه برنامه هفتم توسعه همچون قانون برنامه ششم توسعه برای آسیب‌های اجتماعی اولویت‌بندی قائل شده است.

بی‌توجهی به رشد آسیب‌های اجتماعی در دوره‌های گذشته سبب بحرانی شدن حوزه سلامت اجتماعی می‌شود، ضعف نگاه آینده‌نگرانه به آسیب‌های اجتماعی ناپدید، نگاه حداقلی و معلول‌محور به ناهنجاری‌های اجتماعی، در نظر نگرفتن ملاحظات منطقه‌ای و آمایش سرزمین در باره آسیب‌های اجتماعی و بی‌توجهی به آسیب‌های اجتماعی اولویت‌داری از قبیل اعتیاد و... از جمله مواردی است که باید توسط مجلس و دولت در لایحه برنامه هفتم توسعه مرتفع شود.

انتظار می‌رود در بررسی برنامه هفتم توسعه با هدف افزایش قابلیت اجرا و نظارت‌پذیری برنامه در حوزه کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی مورد تدبیر مجلس قرار گیرد و امیدوار هستیم بتوانیم از حیث مسئولیت‌هایی که بر عهده نمایندگان مجلس است اقدامات مؤثری را در این حوزه انجام دهیم. مدیریت شهری پایتخت نیز توانسته در این امر موفق عمل کند که این موضوع کمک خواهد کرد تا در کلانشهری مانند تهران وضعیت ساماندهی معتمدان متجاهر به وضعیت مطلوب نزدیک شود.

